

29 ANOMALIA ROZSZERZALNOŚCI CIEPLNEJ WODY

1. ZAGADNIENIA TEORETYCZNE

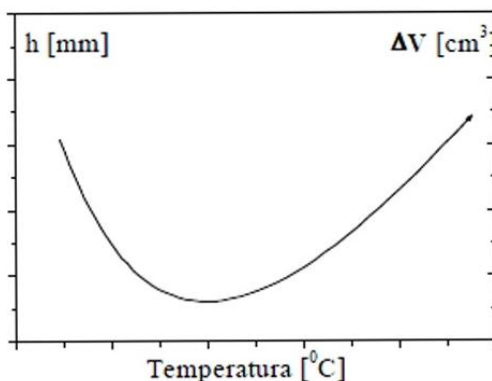
- Rodzaje wiązań atomowych w cząsteczce, oddziaływania międzycząsteczkowe, energia wiązania;
- budowa cieczy, struktura cząsteczki wody i lodu;
- wpływ czynników zewnętrznych na właściwości fizyczne cieczy;
- anomalna rozszerzalność wody.

2. POMIARY

1. Pokruszyć dużą ilość lodu i umieścić w misce.
2. Ustawić na mieszadle magnetycznym naczynie plastikowe (zielona miska) wraz z umieszczoną w nim kolbą pomiarową.
3. Zapoznać się z podziałką na kapilarze i zaobserwować wysokość słupa cieczy.
4. Obłóżyć kolbę rozdrobnionym lodem, przesypując lód solą.
5. Włączyć mieszadło magnetyczne i ustawić pokrętko regulacji obrotów mieszadła na pozycję 5.
6. Gdy temperatura wody w kolbie obniży się do ok. 11 °C, rozpocząć pomiar zmian wysokości słupa wody w kapilarze, co 0,2 °C, aż do temperatury +0,3 °C.
Uwaga! Gdy woda osiągnie temperaturę +0,3 °C, natychmiast wyjąć kolbę z mieszaniny chłodzącej, ponieważ woda zamarzając może rozsadzić kolbę.
7. Kolbę ustawić na mieszadle magnetycznym (bez naczynia z lodem) i kontynuować pomiary wysokości słupa wody w kapilarze przy ogrzewaniu się kolby powietrzem atmosferycznym, aż do temperatury ok. +11 °C.

3. OPRACOWANIE WYNIKÓW POMIARÓW

1. Sporządzić wykres zależności wysokości h słupa wody w kapilarze od temperatury t , podczas ochładzania i ogrzewania wody. Na tym samym wykresie umieścić odpowiadające im zmiany objętości wody ΔV , jak to pokazano na Rysunku 1.

Do obliczeń ΔV należy przyjąć:

- średnicę wewnętrzną kapilary $d = 1,7$ mm;
- zmianę wysokości Δh między wysokością początkową a wysokością słupa w danej temperaturze.

Rys. 1. Wykres zależności $h(t)$ i $\Delta V(t)$.

2. Wyznaczyć temperaturę odpowiadającą maksymalnej gęstości wody $\rho_{\max}$.
3. Obliczyć względną zmianę gęstości wody między wyznaczoną temperaturą odpowiadającą $\rho_{\max}$ a temperaturą 10 °C. W tym celu obliczyć objętość wody, która wypełnia kolbę (300 cm³) i oraz kapilarę do danej wysokości.
4. Niepewności standardowe pomiaru temperatury i wysokości słupa wody oszacowane metodą typu B (patrz: Instrukcja ONP, rozdz. 4.2.) zaznaczyć na wykresie. Wymienić ewentualne inne przyczyny tego, że punkty pomiarowe nie układają się idealnie na krzywej.

4. LITERATURA

P. G. Hewitt, Fizyka wokół nas, PWN Warszawa 2001

S. Szцениowski, Fizyka Doświadczalna, tom II, PWN Warszawa 1976

S. Przewalski, Fizyka z elementami biofizyki i agrofizyki PWN Warszawa 1987